

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Σωτηρίου 'Ι. 'Αγαπητίδης: Οι άδηλοι πόροι εις την 'Ελληνικήν Οικονομίαν. "Εκδοσις 'Εμπορικού και Βιομηχανικού 'Επιμελητηρίου 'Αθηνών. 'Αθήναι, Αύγουστος, 1964.

Καυστικώς επίκαιρον και όσον όλίγα ένδιαφέρον, είναι τό θέμα των «άδηλων πόρων» διά την σύγχρονον οικονομίαν μας, διότι δι' αυτών καλύπτεται κατά μέγα μέρος τό έλλειμμα του έμπορικού μας ισοζυγίου.

'Υπήρξεν, όθεν, έπιτυχής ή έμπνευσις του Ε.Β.Ε. 'Αθηνών να άσχοληθί και να φέρη εις την δημοσιότητα τάς πυχάς του θέματος τούτου, ως και να άναθέσθ την έπεξεργασίαν αυτού εις τον Καθηγητήν του 'Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και τής 'Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς κ. Σωτ. 'Αγαπητίδην.

'Ο συγγραφεύς ήσυχολήθη όχι μόνον μέ τό θέμα τούτο, αλλά και μέ τά συναφή προβλήματα τής ελληνικής οικονομίας, ως είναι τό ισοζύγιον έξωτερικών πληρωμών — ως πλαίσιον τής διερευνήσεως του κεντρικού θέματος — και τάς άδήλους πληρωμάς, διά λόγους αναλυτικής συγκρίσεως προς τους «άδήλους πόρους».

'Επειδή, ως σημειοί και ό συγγραφεύς, τρεις κυρίως είναι αι Ιδιαιτέρας βαρύτητος πηγαί άδηλων πόρων (τό μεταναστευτικόν συνάλλαγμα, τό συνάλλαγμα έκ μεταφορών ή ναυτιλιακόν και ταξιδιωτικόν ή τουριστικόν συνάλλαγμα), γίνεται εύρεία άνάλυσις των πηγών αυτών.

α'. 'Εν τῷ πλαίσίῳ τής άναπτύξεως του θέματος του μεταναστευτικού συναλλάγματος, γίνεται κατ' άρχήν άναφορά εις την μετανάστευσιν έξ 'Ελλάδος μεταπολεμικώς. 'Εξετάζονται ειδικώτερον, αι χῶραι προορισμοῦ των 'Ελλήνων μεταναστῶν και ή κατανομή αυτών κατά κατηγορίας.

'Υπό του συγγραφέως σημειοῦται ότι κατά τό 1963, ό άριθμός μεταναστῶν έκ τής χώρας, ήτο άνώτερος κατά 19% τής αύξήσεως του πληθυσμοῦ!

'Επίσης σημειοῦται ότι τό σύγχρονον μεταναστευτικόν ρεύμα είναι ισχυρότερον του ρεύματος τής περιόδου 1903 - 1921.

'Εν σχέσει προς τάς εισροάς μεταναστευτικού συναλλάγματος, παρατίθενται στοιχεία ως προς την εξέλιξιν αυτού, ως προς τους μισθούς και τάς άμοιβάς και τάς περιοχάς προελεύσεως των μεταναστευτικών έμβασμάτων.

'Εκ των στοιχείων τούτων συναγεται ότι τό μεταναστευτικόν συνάλλαγμα υπερέβη μεταξύ 1953 - 1963 τάς συναλλαγματικές εισπράξεις έξ έξαγωγών καπνου, ως επίσης ότι μεταξύ των έτών 1956 - 1963 υπήρξεν άνώτερον κατά 30% περίπου τής σημαυθείσης εισροής κεφαλαίων έκ του έξωτερικού (τό μεταναστευτικόν συνάλλαγμα κατά τό 1963 άνήλθεν εις 170,1 έκ. δολ.).

β'. Κατά την έρευναν του έκ μεταφορών ή ναυτιλιακού συναλλάγματος, γίνεται έν άρχήν λόγος περί τής έμπορικής ναυτιλίας τής 'Ελλάδος. 'Εξετάζεται ή εξέλιξις του έμπορικού μας στόλου, ή σύνθεσις αυτού και ή άπασχόλησις εις την 'Εμπορικήν

Ναυτιλιαν. Αναφέρεται ότι κατά το 1963 ή συνολική χωρητικότης εις έκ. κυβ. όγκου χωρητικότητος ήτο 14,5, έξ ών 7,0 υπό έλληνικήν σημαίαν (48,3 %) και 7,5 υπό ξένην σημαίαν (51,7 %). Αναφέρεται όμοίως ότι εις πλοία υπό έλληνικήν σημαίαν 100 κ.ο.χ. και άνω, τό σύνολον τών άπασχολουμένων κατά Δεκέμβριον 1963 ήσαν 31.192.

Καθ' όσον άφορᾷ εις τά έμβάσματα τών ναυτιλλομένων, οΐτινες άπασχολούνται εις πλοία υπό έλληνικήν σημαίαν, ταύτα άνήλθον κατά τό 1963 εις 34,4 έκατ. δολλάρια.

γ'. Η τρίτη σημαντική πηγή άδήλων πόρων είναι τό ταξιδιωτικόν ή τουριστικόν συνάλλαγμα.

Ό συγγραφεύς έρευνᾷ αρχικῶς τόν τουρισμόν ώς διεθνές οικονομικόν φαινόμενον και τήν 'Ελλάδα ώς τουριστικήν χώραν.

Άξιον μνείας στοιχείον θεωρούμεν ό τίς κατά τό 1963 άφίκοντο έν 'Ελλάδι 672.920 περιηγηταί (δείκτης 427 έναντι 1954 : 100), οΐτινες έπραγματοποίησαν 6.135.495 διανυκτερεύσεις. Παρά τήν σημειωθείσαν άνοδον ύπογραμμίζεται ότι ή 'Ελλάς ύστερεί κατά πολύ έναντι άλλων χωρών (λ.χ. : Διά τό 1962, Αύστρία : 5.620.114 περιηγηταί, Γιουγκοσλαβία : 1.241.872 κ.ά.).

Ηύξημένος είναι συγκριτικῶς ό αριθμός διανυκτερεύσεων κατά περιηγητήν έν 'Ελλάδι (9,1 διά τό 1963, έναντι 2 τής Γερμανίας, 3,5 τής 'Ιταλίας, 4,2 τής Γιουγκοσλαβίας, διά τό 1962).

Ένδιαφέρων είναι ό παρατιθέμενος πίναξ τών διατεθέντων διά τουριστικάς επενδύσεις κεφαλαίων, άτινα διά τά έτη 1951-1963 άνέρχονται εις 1.468.665.000 δρχ. κατανεμομένης ώς έξής :

Διά Ξενοδοχεία και Μοτέλ	Δρχ. 579.717.000
Διά περίπτερα, όδικούς σταθμούς και έργα άναψυχής	> 150.865.000
Δι' όδοποιάν και έργα ύποδομής	> 411.194.000
Διά γενικῶς δαπάνας	> 326.889.000

Περαιτέρω ό συγγραφεύς αναφέρει ότι τό ταξιδιωτικόν συνάλλαγμα άνήλθε κατά τό 1963 εις 95,4 έκ. δολ. και άντιστοιχεί εις ποσοστόν 21,0 % επί τοῦ συνόλου τών εισπράξεων έξ άδήλων πόρων (454,3 έκατ. δολλάρια).

δ'. Ό συγγραφεύς ακολουθῶς αναφέρει εις τās άδήλους πληρωμάς, αΐτινες κατά τό 1963 άνήλθον εις 97,9 έκατ. δολ. και κατανεμομένης έξ έξής κατά ποσοστά : 1) Μεταφοραί 16,2 %. 2) Ταξίδια 28,1 %. 3) Άμοιβαί κεφαλαίων 6,9 %. 4) Άσφάλιστρα 4,3 %. 5) Ύπηρεσία Δημοσίου 13,5 %. 6) Μισθοί - άμοιβαί 5,9 %. 7) Λοιπαί άδηλοι πληρωμαί 25,1 %.

Τόσον ό προλογίζων τό έργον Πρόεδρος τοῦ Ε.Β.Ε.Α. κ. Χρ. Πανάγος, όσον και ό συγγραφεύς, ύπογραμμίζουν τό γεγονός, ότι, οί άδηλοι πόροι κατέστησαν ή πρώτη πηγή άντιλήσεως συναλλάγματος.

Εις τό έρώτημα άν είναι εύκταία ή στήριξις τοῦ ίσοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών επί τών καθαρών άδήλων πόρων, εις βαθμόν όλονέν μεγαθυνόμενον, ό συγγραφεύς άπαντά με πολλήν έπιφυλακτικότητα. Και τοῦτο διότι προβλέπει ότι και τό μεταναστευτικόν και τό ναυτιλιακόν και τό ταξιδιωτικόν (όλιγώτερον) συνάλλαγμα έμφανίζουν άβεβαίαν προοπτικήν. Εΐναι, όθεν, έπισφαλής ή ίσορροπία τοῦ ίσοζυγίου έξωτερικων πληρωμών όταν τοῦτο έχη μεγάλην έξάρτησιν έκ τών άδήλων πόρων.

Και ό συγγραφεύς επιλέγει : «Η οικονομική άνάπτυξις δέον νά στηρίζεται εις τήν άξιοποίησιν τών ανθρωπίνων και τών φυσικων πόρων τής χώρας, ό δε τόνος δέον νά δίδεται εις τήν έκβιομηχάνισιν και τās έξαγωγάς, αι όποιαί προϋποθέτουν και συνεπάγονται διαρθρωτικάς μεταβολάς εις τήν οικονομίαν, ύψηλήν παραγωγικότητα και όργανωτικήν αύξησιν τής άπασχολήσεως και τοῦ κατά κεφαλήν εισοδήματος. Ό ρόλος τών άδήλων πόρων δέον νά είναι συμπληρωματικός τής βασικής επιδιώξεως νά διευρύνεται τό βάθρον τής στηρίξεως τοῦ ίσοζυγίου επί τών έξαγωγών».

οικονομικὸν σύστημα, οικονομικὴ ἀνάπτυξις). — Ἐσωτερικὴ νομισματικὴ πολιτικὴ (ἐπιτόκιον καὶ πολιτικὴ τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς. Ἄλλα ὄργανα νομισματικῆς πολιτικῆς συμπεράσματα). — Ἐξωτερικὴ νομισματικὴ πολιτικὴ (χρυσοῦς κανὼν, ἐλευθέρια καὶ ἐλεγχομένη τιμὴ συναλλάγματος, τὸ σύστημα Μπρέττον Γούντς, τὸ σύστημα τῶν ἐνδοευρωπαϊκῶν πληρωμῶν). — Σύγχρονα διεθνή νομισματικὰ προβλήματα (τὸ πρόβλημα τοῦ γερμανικοῦ μάρκου, τὸ πρόβλημα τῆς διεθνοῦς ρευστότητος).

I. M.

Ξ. Ζολώτα, Ἐ. Παπανοῦτσου, G. Gutenschwager καὶ M. Στάμου: Ἡ μετεκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ εἰς τοὺς συγχρόνους ἰδιωτικοὺς καὶ δημοσίους ὀργανισμοὺς. Τράπεζα Ἑλλάδος, Ἀθῆναι, 1965.

Σὲ ἰδιαίτερο τεῦχος, ὑπ' ἀριθ. 3, τῆς σειρᾶς τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἰνστιτούτου Τραπεζικῶν Μελετῶν τῆς Τραπεζῆς μας, κυκλοφόρησαν, μὲ τὸν γενικὸν τίτλον «Ἡ μετεκπαίδευσις τοῦ προσωπικοῦ εἰς τοὺς συγχρόνους ἰδιωτικοὺς καὶ δημοσίους ὀργανισμοὺς», τέσσερις διαλέξεις, ποὺ ἔγιναν πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτὰς τοῦ Ἰνστιτούτου, μὲ τὸν σκοπὸν «νὰ μυήσουν αὐτοὺς, εἰδικοὺς εἰς ἐπὶ μέρους ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνικὰ θέματα, εἰς τὴν μεθοδολογίαν καὶ τὴν τεχνικὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως γενικώτερον καὶ τῆς ἐνδοῦπηρεσιακῆς ἐκπαιδεύσεως εἰδικώτερον», ἔτσι ὥστε «ἡ διδασκαλία εἰς τὸ Ἰνστιτούτον νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς πλέον συγχρόνους ἀρχὰς καὶ ἀντιλήψεις περὶ ἐκπαιδεύσεως, νὰ παρουσιάσῃ ἐνόητα καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ ἐπὶ κοινῆς ἐννοιολογικῆς καὶ μεθοδολογικῆς βάσεως».

Στὴν πρώτη διάλεξι, ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς Καθηγητὴς κ. Ξ. Ζολώτας ἀναλύει τὴν σημασίαν καὶ τὴν συμβολὴν τῆς μετεκπαιδεύσεως τῶν στελεχῶν στὴν ἐπιτάχυνση τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

Στὴν δεύτην, ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ. Ἐ. Παπανοῦτσος ἀναλύει τὸ πρόβλημα τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ θεωρητικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη σκοπιὰ καὶ ἐξετάζει εἰδικώτερα τὴν Παιδείαν ὡς ἀνθρώπινον λειτουργημὰ καὶ ἐπαγγελματικὸν καθήκον, τὸν μηχανισμὸ τῆς ἀνθρωπίνης μνήμης καὶ τὴν καλλιέργειάν της, τὸ κύκλωμα ἀντιλήψεως - κρίσεως - συλλογισμοῦ, τὴν ὀργάνωσιν ἐνὸς μεθοδικοῦ μαθήματος, καὶ τὸ πρόβλημα τῶν ἐξετάσεων.

Στὴν τρίτην, ὁ Ἀμερικανὸς εἰδικὸς κ. G. Gutenschwager ἐξετάζει εἰδικώτερα τὸ πρόβλημα, τίς ἀρχές, τὴν ὀργάνωσιν, τὴν μεθοδολογίαν καὶ τὴν τεχνικὴν τῆς ἐνδοῦπηρεσιακῆς ἐκπαιδεύσεως.

Στὴν τέταρτην, ὁ διευθυντὴς τῆς Τραπεζῆς κ. M. Στάμου ἀναλύει τίς ἀρχές καὶ τὴν ὀργάνωσιν ἐνὸς ὑποδειγματικοῦ προγράμματος γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων, προγράμματος ποὺ μπορεῖ φυσικὰ, μὲ ὀρισμένους παραλλαγές, νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ σὲ σημαντικὸ ἀριθμὸ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων ὀργανισμῶν.

N. Δ.

Γρηγορίου Π. Κασιμάτη (βουλευτοῦ Ἀθηνῶν - πρώην ὑπουργοῦ, καθηγητοῦ Α.Β.Σ.): «Ἔτος Ἀγώνων», Σελ. 180, Ἀθῆναι, 1965.

Ὑπάρχουν βιβλία καὶ βιβλία, παντὸς εἴδους καὶ ὕφους συγγράμματα, ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ ξεφυλλίσῃ. Ὑπάρχουν καὶ ὀρισμένα ποὺ ἐπιβάλλεται νὰ τὰ μελετήσῃς. Μόνον διὰ τοὺς ἐμπαθεῖς καὶ τοὺς τυφλοὺς φανατικούς, ὅμως, δὲν προορίζεται αὐτὸ τὸ ἔργον τῆς ἀντικειμενικῆς, ὀρθολογικῆς καὶ ψυχρᾶς, εἰς τὴν ἀναμφισβήτητόν της ἀλήθειαν, ἀντιμετωπίσεως τῶν φλεγόντων καὶ ζωτικῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων. Διότι ἐκεῖνοι, δὲν θὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσουν τὴν εὐλικρίνειαν τῶν ἀπόψεων, τὴν σαφήνειαν τῶν νοημάτων καὶ τὴν θέσιν ποὺ παίρνει ὁ συγγραφεὺς ἀπέναντι τοῦ ὅλου πολιτικοῦ προβλήματος τῆς χώρας. Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ παρομοιάσῃ τὸ ἔργον μὲ ἓνα ἐγκαίρως κρουόμενον «κώδωνα κινδύνου» ἢ καὶ νὰ ἀναφέρῃ, ἀπλῶς, ὅτι πρόκει-

ται διά τήν ἐξιστόρησιν τῶν «πεπραγμένων» ἐνὸς ἔτους, εἰς τὸν πολιτικὸν στίβον, ἐνὸς ἀξίου δημοσίου ἀνδρὸς ποῦ προσέφερε πλείστας ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔθνος, καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα, ποῦ εὕρισκετο ἀδιακόπως ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ προσκηνίου. Διὰ τὰ ἀκριβολογήσωμεν, πρόκειται περὶ τῆς προσεκτικῆς σταχυολογήσεως μιᾶς σειρᾶς συνεντεύξεων, ἀγορευσέων καὶ ἄρθρων, τὰ ὁποῖα ἄπτονται ὅλων, σχεδόν, τῶν τομέων τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μας ζωῆς, ἀναλῶν τὰ φαινόμενα, ἐπισημαίνον τὰ σφάλματα καὶ προτείνουν λύσεις. Εἶναι ἕνα βιβλίον ποῦ πρέπει ὁ καθένας νὰ διαβάσῃ μὲ τὸν νοῦν ἀνεπηρέαστον καὶ καθαρὸν καί, τότε, θὰ ἐκτιμήσῃ τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν ἀξίαν του.

Σ. Α. Β.

Γ. Κατζουράκη καὶ Δ. Κακαβελάκη: 'Ο παράγων τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὴν ἐπιχειρηματικὴν ζωὴν. Ἀθήναι, 1965.

Πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ τονισθῇ ἡ σημαντικὴ ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν διὰ τῆς συγγραφικῆς δραστηριότητος εἰσφέρουν, εἰς ἕνα τόσοσὸν σημαντικὸν τομέα τῆς ἐπιχειρηματικῆς ὀργανώσεως ἐπὶ ὀρθολογικῶν βάσεων, ἀμφοτέρωι οἱ ἐκλεκτοὶ οὗτοι ἐπιστήμονες καὶ δραστήριοι ἔρευνηταί.

Ὁ κ. Γ. Κατζουράκης ἀνέπτυξε πρὸ πολλοῦ διακριτικὴν προσπάθειαν εἰς ἔξαρσιν τοῦ ζωτικοῦ προβλήματος τῆς παρουσίας καὶ τοῦ ρόλου τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὴν ὀργανωμένην οικονομικὴν ζωὴν. Ἀληθῶς προήγαγον ἐπὶ τοῦ ἀξίου ἐπιπέδου ἐρεῦνης καὶ λύσεων, τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἀληθοῦς ἐπιβολῆς εἰς τὰς σχέσεις ἐργασίας καὶ τὴν ὀργανώσιν τῶν πνεύματος καὶ συγκεκριμένων μεθόδων ἀνθρωπισμοῦ.

Αἱ πολλαὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ ἐπιστήμονος ἐργασίαι μᾶς ἀπησχόλησαν εἰς τὸ παρελθόν καὶ μᾶς ἔδωκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ τονίσωμεν τὴν ἰδιάζουσαν ὅλως σημασίαν τῆς εὐρυτέρας προβολῆς τῶν: «Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις εἰς τὴν ἐπιχείρησιν», «Πῶς νὰ κρινοῦνται ἡ καλὴ λειτουργία τούτων ἐκ μέρους τοῦ ἴδιου ἐπιχειρηματικοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν του», «Οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐπιχειρήσεων», «Τὰ σύγχρονα ἐν Εὐρώπῃ κοινωνικὰ ρεύματα», κλπ, εἶναι οἱ τίτλοι ἐργασιῶν διὰ τῶν ὁποίων ἡ φιλότιμος ἔρευνα τοῦ κ. Γ. Κατζουράκη προωθεῖ εἰς τὸ προσκηνίον τοῦ δημοσίου ἐνδιαφέροντος τὸ θέμα τῶν ὁποίων φαίνεται πραγματικὰ νὰ ἠγάπησε, διότι κατενόησεν ὅσον ὀλίγοι, ἴσως, ποῖαν ὀποῖον φαίνεται πραγματικὰ νὰ ἠγάπησε, διότι κατενόησεν ὅσον ὀλίγοι, ἴσως, ποῖαν ἐνεργητικὴν ἐπίδρασιν ἄσκει εἰς τὴν ἐξύψωσιν καθόλου τῆς ἀνθρωπίνης παραγωγικότητος ἢ ὀρθῆ τοποθέτησιν τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων εἰς τὴν ὀργανωμένην κοινότητα τῆς ἐργασίας, εἰς τὴν κίνησιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν συμφερόντων.

Μετὰ πάσης προσοχῆς διεξήλθομεν ἤδη εἰδικὴν εἰσαγωγὴν του εἰς ἐκτενῆ σχετικὴν μελέτην του φέρουσαν τὸν τίτλον «Αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις τοῦ ἀναγνώστου εἶναι κατ' ἀρχὴν κὴν ζωὴν». Καὶ ἡ πρώτη αὐθόρμητος διαπίστωσις τοῦ ἐρευνητοῦ, ἀναλῶντος τὸ δύσκολὴ ἀναγνώρισις τῆς ἐπιστημονικῆς εὐσυνειδησίας τοῦ ἐρευνητοῦ, ἀναλῶντος τὸ δύσκολον βεβαίως θέμα του κατὰ τρόπον οὐχὶ ἐπιδεικτικῆς προβολῆς γνώσεων, ἀλλὰ κυρίως ὑπηρετήσεως τῶν θεμιτῶν διὰ τούτου σκοπῶν εὐρυτέρας κοινωνικῆς ὠφελιμότητος. Διότι ὁ κ. Γ. Κατζουράκης πιστεύει εἰλικρινῶς, ὡς τὸ τονίζει καὶ εἰς τὰς μεστάς ἐνδιαφέροντος καὶ πλουσίας εἰς ἐπιστημονικὴν παρατηρητικότητα σελίδας τῆς εἰσαγωγῆς του, ὅτι καὶ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῆς οικονομικῆς ἢ τεχνικῆς σκοπιμότητος τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀνακύπτει πάντοτε μία γενικὴ κοινωνικὴ σκοπιμότης, ὥστε ὅταν ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ καταλλήλου χειρισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἐπιχείρησιν νὰ προϋποθέτωμεν τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ ὅλων τῶν τεχνικῶν καὶ οικονομικῶν προϋποθέσεων ὀργανώσεώς της.

Προκειμένου περὶ τοῦ ἐτέρου τῶν δύο προμνησθέντων συγγραφέων καὶ ἐρευνητῶν τοῦ προβλήματος, τοῦ κ. Δ. Κακαβελάκη, ἐκτενέστερον θὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς ἔπειτα περὶ τῶν ἐργασιῶν του σημείωμα, ἐνταῦθα ὁμως θὰ παρατηρήσωμεν πόσον ἀξιόλογος εἶναι καὶ τούτου ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν, διὰ τῶν ἐργασιῶν τῶν ὁποίων

συνεχίζεται ή δημοσίευσις από των στηλών του «Δελτίου του Έμπορικού και Βιομηχανικού Έπιμελητηρίου Ἀθηνῶν» καὶ περιέχουσιν ἀληθῶς —ὡς καὶ αἱ τοῦ κ. Γ. Κατζουράκη— ὅ,τι πληρῆς, ἄρτιον καὶ σύγχρονον εἰς τὴν θεώρησιν ἐνὸς τόσοσσο ὀσοβαροῦ καὶ λεπτοῦ προβλήματος τοῦ παρόντος, ἐρευνημένου μὲ βαθεῖαν γνῶσιν καὶ παρατηρητικότητα, ὅσον καὶ ρεαλισμὸν ἀπόψεων καὶ τοποθετήσεως διὰ τὰς δυνατὰς λύσεις του.

Θὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν ἀνάγκην μιᾶς εὐρυτάτης δημοσιότητος τοιούτων ἐργασιῶν εἰς τὰ κέντρα ἐρεύνης καὶ διδασκαλίας, ὅσον καὶ τῆς μελέτης ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων παραγόντων τῆς οἰκονομικῆς μας ζωῆς, ὡς κυρίων συντελεστῶν καὶ ὑπευθύνων διὰ τὰς ἐνδεδειγμένας ἐφαρμογὰς. Διότι ἡ ἐρευνα, διὰ τῶν φιλοτίμων, τῶν εὐσυνειδήτων καὶ ἀξίων ἐργατῶν τῆς, καλῶς καὶ ἐπωφελῶς, διὰ τὸν τόπον ἀσκει τὸν ρόλον τῆς. Ἐχει σειρὰν καὶ ἡ εὐθύνη τῆς ἐφαρμογῆς ἐκ μέρους ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἐπὶ τέλους κατὰ πρῶτον λόγον θὰ ὠφελήσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ὀρθῶν ἐν παντὶ ὑποδείξεων.

Πρέπει δὲ καλῶς παρὰ πάντων νὰ ἐνοηθῇ ὅτι τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν ζῆσιν θέτουσιν ἐπὶ τάπητος ἀμφότεροι οἱ ἐκλεκτοὶ οὗτοι ἐπιστήμονες, οἱ κ.κ. Γ. Κατζουράκης καὶ Δ. Κακαβελάκης, ἀμέσως ἄπτονται πρὸς τὸ κρίσιμον γενικὸν πρόβλημα τῆς καθόλου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Σπυρ. Νικ. Λιζάρδος

Κωνστ. Ἡλ. Κεβόρκ (*Υφηγητοῦ Στατιστικῆς) : «Οἰκονομικὴ διερεύνησις τοῦ διαιτολογίου τῶν ἀστικῶν οἰκογενειῶν ἐν Ἑλλάδι» (Εἰσοδηματικαὶ ἐλαστικότητες θερμίδων καὶ λευκωμάτων. Διεθνεῖς συγκρίσεις καὶ προοπτικαὶ διὰ τὸ 1970). Σελ. 52. Ἀθῆναι, 1964.

Τὸ βιβλίον αὐτό, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὅλα ὅσα ἔχει μέχρι σήμερον ἐκδώσει ὁ συγγραφεὺς, παρουσιάζει μέγα ἐνδιαφέρον, διὰ τὸν ἐπιστημονικὸν χαρακτήρα τῆς ἐρεύνης, τὴν σαφήνειαν τῶν νοημάτων, τὴν σημασίαν τοῦ θέματος καὶ τὴν ἀξίαν τῶν συμπερασμάτων του.

Οἱ σκοποὶ ποὺ ἐπιδιώκονται ἐδῶ, θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ συνοψισθοῦν εἰς τρεῖς βασικὰς ἐννοίας : Κατ' ἀρχήν, διερευνῶνται, ἀπὸ μιᾶς ἐιδικῆς σκοπιᾶς, αἱ συνθηκαὶ διατροφῆς τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, ἀκολουθῶς ἐπιχειρεῖται σύγκρισις τῶν συνθηκῶν τούτων — καὶ ἐιδικώτερον τῆς ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς στάθμης τοῦ διαιτολογίου τῆς ἐλληνικῆς ἀστικῆς οἰκογενείας— πρὸς τὸ διαιτολόγιον τῶν ξένων χωρῶν καί, τέλος, μὲ τὴν βοήθειαν συναρτήσεων, πραγματοποιοῦνται ὀρισμένα προβλήματα, σχετικῶς μὲ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ διαιτολογίου κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη.

Σ. Α. Β.

Γ. Κουτσουμάρη : Ἡ μορφολογία τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας. Ἀθῆναι, 1964.

Τὸ Κέντρον Οἰκονομικῶν Ἐρευνῶν περιέλαβεν εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδόσεών του «Οἰκονομικαὶ μονογραφαίαι» καὶ τὴν ὡς ἄνω λίαν ἐνδιαφέρουσαν μελέτην τοῦ καθηγητοῦ κ. Κουτσουμάρη ἐπὶ τῆς μορφολογίας τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας.

Ἡ ἐν λόγω μελέτη, εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ὁποίας προσδιορίζεται τὸ σχετικὸν πεδῖον ἐρεύνης καὶ περιγράφονται τὸ οἰκονομικὸν ὑπόβαθρον καὶ τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκινήθη μέχρι τοῦδε ἡ ἐλληνικὴ βιομηχανία, διαίρεται εἰς τρία κύρια μέρη.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἀναλύονται αἱ διαρθρωτικαὶ μορφαὶ τῆς ἐλληνικῆς βιομηχανίας (διάρθρωσις παραγωγικῶν μονάδων, προϊόντος, ἀπασχολήσεως, ζητήσεως καὶ προσφορᾶς, γεωγραφικῆς κατανομῆς, ἐπενδύσεων κλπ.).

Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος ἐκτίθενται ὁ ρυθμὸς, ἡ μορφή καὶ οἱ προσδιοριστικοὶ

παράγοντες τῆς ἀναπτύξεως ὡς καὶ ἡ παραγωγικότης, ἡ ἐπάρκεια καὶ αἱ καταβαλλόμεναι εἰς τοὺς συντελεστάς τῆς παραγωγῆς ἀμοιβαί.

Εἰς τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον μέρος διαγράφονται ὑπὸ τὸ φῶς τῶν μέχρι τοῦδε ἐξελίξεων αἱ ἄμεσοι καὶ αἱ μακροχρόνιοι προοπτικαὶ βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας καὶ διατυπῶνται ὠρισμένα συμπεράσματα, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιβαλλομένην νὰ ἀκολουθηθῇ βιομηχανικὴν πολιτικὴν (βελτίωσις τῆς βιομηχανικῆς διαρθρώσεως, ἀποφυγὴ ἀδικαιολογήτων κυβερνητικῶν ἐπεμβάσεων, εἰσαγωγή συγχρόνων τεχνολογικῶν μεθόδων, ἀποκέντρωσις, δημιουργία καταλλήλων χρηματοδοτικῶν ὀργανισμῶν, οἰκονομικοτεχνικαὶ ἔρευναι κλπ.).

Α. Α. Λάζαρη, Καθηγητοῦ τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς : «Οἰκονομικὸς Προγραμματισμός», Ἀθήναι, 1965.

Τὸ ἔργον ἀπευθύνεται κυρίως πρὸς τοὺς σπουδαστάς τῶν οἰκονομικῶν καὶ διοικητικῶν ἐπιστημῶν, τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν μελέτην μακροοικονομικῶν ἢ μικροοικονομικῶν προβλημάτων προγραμματισμοῦ. Περιλαμβάνει καὶ ὠρισμένα πορίσματα ἔργασίων τοῦ συγγραφέως ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς οἰκονομικῆς ἀλληλεξαρτήσεως, τὰ πολλαπλὰ κριτήρια ἐπιλογῆς καὶ γενικῶς τὴν θεώρησιν τοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ. Εἰς τὸ βιβλίον ἐξετάζονται ἰδιαιτέρως αἱ κλασσικαὶ μέθοδοι προγραμματισμοῦ, δηλαδὴ ἡ ἀνάλυσις εἰσροῶν - ἐκροῶν καὶ ὁ γενικὸς προγραμματισμός. Ἐπίσης, ἐκτίθεται ἀναλυτικῶς ἡ τεχνικὴ τῶν ὑπολογιστικῶν τιμῶν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου παρατίθεται πολυσέλιδος βιβλιογραφία.

Νικολάου Γ. Μαρματάκη : «Ὁ ρόλος τῶν φορέων τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως». Ἀθήναι, ἔκδοσις Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, 1964, σσ. 87.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐιδικῶν μελετῶν τῶν ἐκδοδιόμενων ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως Οἰκονομικῶν Μελετῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, κυκλοφορεῖ ὑπ' ἀριθμ. 9 μελέτη τοῦ κ. Νικολάου Γ. Μαρματάκη, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ρόλος τῶν φορέων τῆς Οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως». 87 σελίδες μετὰ πλήρους ἀναλυτικοῦ δελτίου τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας, συνθέντου ἐργασίαν ἀξιόλογον, θεμελιουμένην διὰ πολυτίμων πληροφορικῶν στοιχείων, στατιστικῶν καὶ ἄλλων, εἰς σημαντικὰ θέματα τοῦ ἀντικειμένου τῆς. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἀνάλυσις τούτου, ἐπαγωγός, ἀρτία, μὲ βαθεῖαν γνῶσιν καὶ παρατηρητικότητα, ὅσον καὶ συναγωγὴν ὀρθῶν συμπερασμάτων, περιλαμβάνει εἰς τέσσαρα περιεκτικὰ καὶ λίαν οὐσιώδη κεφάλαια, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ρόλου τοῦ Κράτους εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν, τῶν Τραπεζικῶν ὀργανισμῶν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων τοιούτων, τὸν ρόλον τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἰδιωτῶν καὶ τὴν ἐν Ἑλλάδι ἐκδήλωσιν τῶν φορέων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν τριῶν τούτων κατηγοριῶν κατὰ τὰ νῦν κρατοῦντα.

Περὶ τοῦ τελευταίου τούτου διατυπῶνται ὀρθαὶ παρατηρήσεις καὶ κρίσεις, ἐνίσχυούσαι τὴν συμπερασματικὴν θέσιν τοῦ συγγραφέως, ὅπως Κράτος, ὀργανισμοὶ καὶ ἰδιῶται θεθοῦν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ταχείας ἀναπτύξεως, ὅπως «εἰς τὴν περίοδον τοῦ πολέμου, λαὸς καὶ στρατὸς συνεργάζονται διὰ τὴν νίκην». Ὁρθώτατα ἐπισημαίνεται — ἄλλως — ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς παρατάσεως τοῦ χαμηλοῦ ἐπίπεδου τῆς οἰκονομικῆς μας ἀναπτύξεως καὶ ὅστις δὲν ἀφορᾷ μόνον τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα πρὸς τὴν ὁποίαν συνεδέθημεν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ Χώρας διὰ τὴν πρὸς ταύτας σχέσιν μας, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι, αἵτινες μᾶς περιβάλλουν «καὶ αἱ ὁποῖαι πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν θεωροῦμεναι ὀλιγώτερον τῆς Ἑλλάδος ἀνεπτυγμένοι, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἐυρεθοῦν ἐντός ὀλίγου εἰς ἐπίπεδον ἀνώτερον».

Πρέπει μετὰ προσοχῆς νὰ μελετῶνται ἐργασίαι ὡς ἡ τοῦ ἐκλεκτοῦ συγγραφέως κ. Ν. Μαρματάκη διὰ τῶν ὁποίων προάγονται ἀξίως τὰ θέματα, τοποθετούμενα ἐπι-

επιπέδου Ίσου πρὸς τὴν βαρύτητά των καὶ πρὸ παντός θεωρούμενα μετὰ γνώσεως, προσοχῆς καὶ εὐθυκρίας.

Συγχαίρομεν διὰ τοῦτο τὸν συγγραφέα διὰ τὴν ἐνημερότητα καὶ τὴν συμβολὴν του.

Σπυρ. Νικ. Λιζάρδος

Εὐρυβιάδου Τ. Τσουτρέλλη: «Χρηματοδοτικαὶ λειτουργίαι Τραπεζῶν»
Ἀθήναι, 1965.

Εἶναι τὸ νέον βιβλίον τοῦ ἐκλεκτοῦ συγγραφέως τ. Διευθυντοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κ. Εὐρυβιάδου Τσουτρέλλη.

Πραγματεία ἑκατὸν καὶ πλέον σελίδων μετὰ πλήρους πίνακος τῆς ἡμετέρας καὶ ξένης βιβλιογραφίας.

Ἐρευνῶνται εἰς πέντε ἀναλυτικὰ κεφάλαια τῆς ὕλης αἱ χρηματοδοτικαὶ λειτουργίαι τῶν Τραπεζῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν μορφῶν διαθέσεως καὶ τῶν εἰς τοῦτο ἀσφαλῶν, προσωπικῶν καὶ ἐμπραγμάτων.

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς ἀξιολογώτατης αὐτῆς πραγματείας ἐρευνῶνται αἱ γενικαὶ ἔννοιαι ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν τῆς πίστεως καὶ ἀκολουθεῖ ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτῆς κεφαλαίῳ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος τῆς διακρίσεως τῶν χρηματοδοτήσεων ἀπὸ ἀπόψεως ἀσφαλειῶν καὶ μορφῶν διαθέσεως τούτων. Εἰς τὰ δύο ἐπόμενα κεφάλαια ἀναλύεται ἡ τεχνικὴ καὶ οἰκονομικὴ τῶν χρηματοδοτήσεων, τῶν ἐπὶ προσωπικῇ ἀσφαλείᾳ πιστώσεων καὶ τῶν ἐπὶ ἐμπραγμάτων τοιούτων, ἰδιαιτέρως καὶ ἀναλυτικῶς ἀναπτυσσομένων τῶν περὶ τῆς ὑποθήκης, ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ὁποίας ἡ προσημειώσεως αὐτῆς συνιστῶνται αἱ ἐμπράγματα ἐπὶ ἀκινήτων ἀσφάλεια, δι' ὧν ἐπέρχεται νομικὴ δέσμευσις παγίων περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ ὀφειλέτου ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ.

Δυσκολώτατον τὸ θέμα τοῦ συγγραφέως, ὅστις ὁμως ἐπιτυγχάνει ἀρίστην τούτων ἐπεξεργασίαν μαρτυροῦσαν τὴν βαθεῖαν γνῶσιν τῆς πολυπλεύρου ἀποστολῆς, τοῦ Τραπεζικοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῶν συγκεκριμένων μορφῶν τῆς πιστωτικῆς ἀποστολῆς τῶν Τραπεζῶν.

Πολύτιμα δὲ ὄντως εἶναι διὰ τοῦτο τὰ δεδομένα τῆς ἐμπειρίας του, εἰς τὰ ὁποῖα ἐν προλόγῳ ἐντοπίζει τὸν προορισμὸν τῆς μελέτης, διὰ τῆς ὁποίας τόσον εὐσυνειδήτως ὡς λειτουργός, ἐπιστήμων καὶ ἐρευνητῆς ὑπηρετεῖ τὸ πρόβλημα τῆς ἀρίστης κινητοποιήσεως τοῦ μηχανισμοῦ τῶν χρηματοδοτήσεων, ἥτις λίαν εὐστόχως ὑποστηρίζει ὅτι ἀρρήκτως συνδέεται μὲ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Χώρας.

Ἡ ἔρευνα, ἡ ἐπιστημονικὴ καὶ ἐμπεριστατωμένη, ἡ προάγουσα τὰ θέματα καὶ συντελοῦσα εἰς τὴν ἀξίαν κατανόησίν των καὶ τὴν ἔξαρσιν τοῦ περὶ αὐτῶν εὐρυτέρου ἐνδιαφέροντος, πολλὰ πρέπει νὰ ὀφείλῃ εἰς τὸν τομέα τοῦτον τῶν προβλημάτων τῆς ἐφηρμοσμένης οἰκονομικῆς, εἰς τὸν ἐκλεκτὸν λειτουργὸν μεγάλου τραπεζικοῦ Ὄργανισμοῦ μας κ. Εὐρυβιάδην Τσουτρέλλην, ὅστις καὶ διὰ τῆς λοιπῆς καθύλου πλουσίας συγγραφικῆς ἐκδηλώσεώς του εἰς προηγουμένας ἐπίσης ζωτικῶν ἐνδιαφέροντος ἐργασίας του, πρὸς δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολυτίμων ὑπηρεσιῶν του διὰ τῆς ἀπὸ ἔδρας διδασκαλίας του εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κέντρον Παραγωγικότητος, κατέταξεν ἑαυτὸν μεταξὺ τῶν ἀριστέων τῆς ἐρέυνης καὶ τῆς ἀποδόσεως ὑπὲρ τῶν καλῶν καὶ ὠφελίμων τοῦ τόπου.

Σπυρ. Ν. Λιζάρδος

Vera Anstey: (With a Contribution by Anne Martin), An Introduction to Economics for Students in India and Pakistan. London G. Allen & Unwin Ltd., σελ. 224, τιμὴ σελλίνια 30, 1964.

Ἡ ὀφηγήτρια τῆς Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Λονδίνου, Βέρα Ἀνστεϊ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν οἰκονομολόγον Ἄνν Μάρτιν, προέβη εἰς ἐν

Emile Durkheim: The Rules of Sociological Method. Έκδοσις The Free Press of Glencoe, Collier - MacMillan Ltd. σελ. Ιx+146, τιμή 1.95 δολλάρ. (Paperback edition), 1964.

Τὸ ἔργο τοῦ γάλλου κοινωνιολόγου É. Durkheim, les Règles de la Méthode Sociologique, τὸ ὁποῖο θεωρεῖται κλασσικὸ στὴν κοινωνιολογία καὶ στὴν ἐπιστημολογία τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, ἐκυκλοφόρησε στὶς φτηνές, χαρτόδετες ἐκδόσεις τοῦ ἀνωτέρω οἴκου σὲ ἀγγλικὴ μετάφραση. Ὁ ἐπιφανὴς γάλλος διανοητής, στὸ ἔργο του αὐτὸ ἀναπτύσσει τὴν ἀξία ποὺ ἔχει ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐπιστημονικῆς τεχνικῆς, στὴ μελέτῃ τῶν κοινωνικῶν φαινομένων. Παρέχει ἕνα μεθοδολογικὸ ὄργανο χρήσιμο σ' ὅλες τὶς κοινωνικὲς ἐπιστῆμες. Ἀφοῦ ἐξηγεῖ τί εἶναι «κοινωνικὸ γεγονός», δίδει ἐν συνεχείᾳ τοὺς κανόνες τῆς μεθόδου του γιὰ τὴν διερεύνηση καὶ ἐρμηνεία τῶν λειτουργιῶν τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἔτσι, ἔχομε: α) τοὺς κανόνες γιὰ τὴν παρατήρηση τοῦ κοινωνικοῦ γεγονότος, β) τοὺς κανόνες γιὰ τὴν διάκριση μεταξὺ τοῦ «κανονικοῦ» καὶ τοῦ «παθολογικοῦ» στὶς ἐκδηλώσεις καὶ στὶς λειτουργίες τοῦ κοινωνικοῦ σώματος, γ) τοὺς κανόνες γιὰ τὴν ταξινόμησι τῶν κοινωνικῶν τύπων, τὴν ἐρμηνεία τῶν κοινωνικῶν γεγονότων καὶ τὴν θεμελίωση τῶν κοινωνιολογικῶν ἀποδείξεων.

Παραθέτουμε τὶς παρακάτω παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέα, διότι ἀποτελοῦν ὀδηγητικὰς γραμμὰς τοῦ προκειμένου βιβλίου. «Τόσο λίγο εἴμαστε συνηθισμένοι στὸ νὰ μεταχειριζόμαστε τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα μὲ τρόπο ἐπιστημονικόν, ὥστε μερικὲς προτάσεις ποὺ περιέχονται στὸ βιβλίο αὐτό, θὰ ἐκπλήξουν τὸν ἀναγνώστη. Ἐν τούτοις, ἂν πρόκειται νὰ ἔχομε κοινωνικὴ ἐπιστήμη, πρέπει νὰ προσδοκοῦμε ἀπ' αὐτῆς ὄχι ἀπλῶς νὰ παραφράξῃ τὶς παραδοσιακὰς προκαταλήψεις τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ νὰ μᾶς δώσῃ μιὰ νέα καὶ διαφορετικὴ ἀποψη αὐτῶν· γιατί ὁ σκοπὸς ὄλων τῶν ἐπιστημῶν εἶναι νὰ ἀνακαλύπτουν· καὶ κάθε ἀποκάλυψη λίγο-πολύ ἐνοχλεῖ τὶς παραδοσιακὰς ἰδέας». Μ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὁ συγγραφεὺς προβαίνει στὸν καθορισμὸ τῶν κανόνων, οἱ ὁποῖοι βοήθησαν πάρα πολὺ τὶς κοινωνικὲς ἐπιστῆμες νὰ ἀποσαφηνίσουν τὸ πεδίο δράσεώς των, καὶ ἔμειναν ἔκτοτε κλασσικοί.

Χρῆστος Μαλεβίτσης

R. G u n z e r t (Καθηγητοῦ): Was ist Konsentration? Τεύχος 1. Ἐκδοσις F. Knapp, σελ. 100, τιμὴ 4,80 μάρκα.

R. G u n z e r t (Καθηγητοῦ): Konzentration, Markt und Marktbeherrschung. Ἐκδοσις Knapp, τεύχος 2)3, σελ. 128, τιμὴ 6 μάρκα.

Ὁ κ. Gunzert εἶναι ὁ ἐκδότης καὶ συγγραφέας μιᾶς νέας σειρᾶς οικονομικοκοινωνιολογικῶν μελετῶν, ποὺ ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν ἀνάλυση τῆς λεγομένης οικονομικῆς συγκεντρώσεως καὶ τῶν συνεπειῶν τῆς. Τὸ θέμα δὲν εἶναι μόνον ἐνδιαφέρον καὶ πελώριο, μὰ καὶ ἀποφασιστικὸ γιὰ τὸ σημερινὸ στάδιο τοῦ οικονομικοῦ συστήματός μας. Οἱ σχετικὲς συζητήσεις εἶναι ἀτελείωτες κι' οἱ ὀρισμοὶ πολυάριθμοι. Ὅπως καὶ σ' ἄλλες οικονομικοεπιστημονικὲς ἐννοιες ἔτσι κι' ἐδῶ, ἡ ἐννοια τῆς συγκεντρώσεως γίνεται κάθε τόσο ἀντικείμενο φιλονικιῶν, πρᾶγμα αὐτονόητο, ἂν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψη του πῶς μεταξὺ τῶν ἄλλων ἡ συγκέντρωση δὲν ἀγγίζει μονάχα τὸ οικονομικὸ πεδίο. Ἰδεολογικὲς προκαταλήψεις, φιλοσοφικὰ δόγματα καὶ προσωπικὲς πεποιθήσεις δίνουν μᾶλλον τὴ νότα στὴ διατύπωση αὐτῆς τῆς ἐννοίας. Ἔτσι, ἐπειδὴ ἡ δύναμη χαρακτηρίζεται ὡς κακὴ, εἶναι καὶ ἡ συγκέντρωση ὡς δύναμη ἕνα κακόν. Ὁ συγγραφεὺς κατηγορεῖ ὄλους ἐκείνους, ποὺ δὲν κοπιᾶζουν νὰ βροῦν ἕνα ἐπιστημονικόν κι' ἐλεύθερο ἀπὸ κάθε ἠθικὴ κρίση ὀρισμὸ καὶ λένε πῶς ὅπου λείπουν οἱ ἐννοιες, ἐκεῖ βασιλεύουν τὰ λόγια, ἐπαναλαμβάνοντας τὸ λόγον τοῦ Μεφιστοφελῆ. Τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἄλλων, πῶς ἐδῶ πρόκειται γιὰ προβλήματα κι' ὄχι γιὰ ἐννοιες, εἶναι βέβαια ὡς ἕνα σημεῖο ἀληθινά, μὰ κι' οἱ ἐννοιες εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν

τικές δυνατότητες. Μόνο ή ανάλυση κάθε μεμονωμένης περιπτώσεως μᾶς επιτρέπει νά κρίνουμε τί συμβαίνει πραγματικά στήν ἀγορά.

Τά προτερήματα και τῶν δύο βιβλίων ἔγκεινται στήν αὐστηρή ἐπιστημονική πραγματεύση και στήν σαφήνεια τῆς ἐκφράσεως. Μειονεκτοῦν ὁμως στοῦ ὅτι περιέχουν πολλές ξένες ἀπόψεις, πολλή οικονομική θεωρία και λίγη προσωπική συμβολή. Τέλος, και στοῦ ὅτι τό φαινόμενο τῆς συγκεντρώσεως ἔχει κι' ἄλλες ὄψεις. "Ὅμως μᾶς βοηθοῦν νά δοῦμε τό πλαίσιο, τίς ἀπόψεις, τήν οικονομική προβληματική. "Ἔτσι, μᾶς προσανατολίζουν περισσότερο παρά μᾶς μεταδίδουν νέες γνώσεις. "Ἰσως τά τεύχη, ποῦ θά ἀκολουθήσουν μᾶς δώσουν κάτι παραπάνω.

Κ. Στυλιδιώτης

Dr. L. L. Illetschko: Empirische Betriebswirtschaftslehre (Ἐμπειρική οικονομική τῶν ἐπιχειρήσεων). Συλλογή πραγματειῶν ἐκδοθεῖσα ἐπί τῷ ἑορτασμῷ τῆς 60ῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων του. Ἐπιμελεῖς καθηγητῶν E. Loitis - Berger. Ἐκδοτικός Οἶκος Dr. Th. Gabler GmbH, σελ. 208, Γερμανικά μάρκα 18,80. Wiesbaden, 1963.

Ἄ ἰσχυρῶς ἐπιβεβαιωμένος καθηγητής Illetschko θεωρεῖ ὅτι ὁ σκοπός τῆς Οἰκονομικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων ἔγκειται οὐχί εἰς τήν περιγραφὴν τοῦ «θεωρητικῶς δυνατοῦ», ἀλλά εἰς τήν ἐρμηνείαν και ἀνάλυσιν τοῦ πραγματικοῦ. Ἡ ἀντίληψις αὕτη ὅτι ἡ Οἰκονομική τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι μία ἐμπειρική ἐπιστήμη, συναντᾶται και εἰς τὰς 13 πραγματείας τῆς συλλογῆς, αἱ ὁποῖαι ἀπτονται ὅλων τῶν τομέων ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος τῶν τιμωμένων καθηγητῶν: Διοικήσις ἐπιχειρήσεων, Οἰκονομικός λογισμός, Οἰκονομική τῶν μεταφορῶν, Φοροτεχνική τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ποικιλία τῶν πραγματευομένων θεμάτων ἐν ἐμποδίζει τήν συνοχήν και τήν ἐνότητά των. Αἱ πραγματεῖαι, αἱ ὁποῖαι διακρίνονται διὰ τό συμπεπυκνωμένον ὕφος των και τήν μεσότητά ἐπιστημονικοῦ σταχασμοῦ, βασιζονται κυρίως εἰς ἐμπειρίαν κτηθεῖσαν ἐπί τοῦ ἀντικειμένου «Ἐπιχειρήσις», ἀλλά ἐπίσης και εἰς τὰ πορίσματα ἐπιστημονικῶν και θεωρητικῶν ἐρευνῶν, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν εἰς τήν ἀποσαφήνισιν συχνάκις συνθέτων και πολυπλόκων φαινομένων τῆς πράξεως.

Κ. Τσατσαρώνης

H. G. Johnson: Money, trade and economic development. Allen. Unwin London, 1962.

Αἱ ἔρευναι περί τήν οικονομικήν ἀνάπτυξιν τῶν καθυστερημένων χωρῶν συνεχίζονται μὲ ἀμείωτον ἐνδιαφέρον. Ὁ σημερινός συγγραφεὺς δημοσιεύει τὰς διαλέξεις αἱς ἔδωκε εἰς τό Πακιστάν ἐπί τοῦ θέματος τῆς σχέσεως τοῦ χρήματος, τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου και τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Τό πρῶτον μέρος τοῦ βιβλίου ἐξετάζει τὰς ἐπιδράσεις τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου ἐπί τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἰδιαιτέρα ἐμφασις διδεται ἐνταῦθα εἰς τήν ἔρευναν τῶν τελωνειακῶν ἐνώσεων και τῶν συγκροτημάτων προτιμήσεως. Τό δεύτερον μέρος ἐξετάζει τήν χρηματικήν θεωρίαν και τὰς ἀντιλήψεις τοῦ Κέυνς ἀναφορικῶς πρὸς τήν οικονομικήν ἀνάπτυξιν. Εἰς τό τρίτον μέρος ὁ συγγραφεὺς ἐρευνᾷ τήν οικονομικήν ἀνάπτυξιν εἰς τὰς χώρας τῆς ἀφθονίας, συσχετίζων αὕτην πρὸς τὸν οικονομικὸν σχεδιασμόν, τήν ἀγοράν, τήν οικονομικήν και κοινωνικήν πολιτικήν. Τό βιβλίον παρουσιάζει πολλές πρωτοτύπους σκέψεις.

Σ.Κ.Π.

Kenneth K. Kurihara: Macroeconomics and Programming. G. Allen & Unwin Ltd. Σελ. 100, σελλινια 21. London, 1964.

Ἄ ἰσχυρῶς ἐπιβεβαιωμένος καθηγητής Κέννεθ Κουριχάρα ἐξέδωσε τήν τελευταίαν ἐργασίαν του ὑπὸ τὸν τίτλον «Μακροοικονομική και Προγραμματισμός», ἡ ὁποῖα ἐλπίζεται νά

χρησιμεύση ως βοήθημα διά τους άσχολουμένους με την μακροοικονομική θεωρίαν και τόν μαθηματικόν μακροοικονομικόν προγραμματισμόν. Η έργασία διαιρείται εις δύο μέρη, έκαστον τών ότοιών περιλαμβάνει 4 δοκίμια. Έκ του πρώτου μέρους δέον να υπογραμμισθῆ τὸ ἰδιάζον ένδιαφέρον τοῦ πρώτου δοκιμίου, τὸ όποῖον τιτλοφορεῖται ἡ ἀνάλυσις τοῦ πολλαπλασιαστοῦ καὶ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ. Τὸ δεύτερον δοκίμιο διερευνᾷ τὴν νομισματικὴν θεωρίαν καὶ τὸ γενικὸν ἐπίπεδον τῆς ἀπασχολήσεως. Τὸ δεύτερον οἰκονομίαν προσεγγίζουσιν τὰ ἐπίπεδα τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως. Τὸ δεύτερον μέρος προορίζεται κυρίως διά τοὺς ειδικούς, διότι καὶ ἡ ἀπλή παρακολούθησις τῆς μαθηματικῆς ἀναλύσεως τῶν διαφόρων πλευρῶν τοῦ γραμμικοῦ προγραμματισμοῦ, κτλ. προϋποθέτει τελείαν γνώσιν τῆς συγχρόνου οἰκονομικῆς θεωρίας ἀλλὰ καὶ ἰκανὴν ἐξοικείωσιν μετὰ τὰ μαθηματικὰ σύμβολα τῶν τελευταίων ὑποδειγμάτων τῆς οἰκονομικῆς μεγεθύνσεως καὶ ἀναπτύξεως. Μολοντί, τὰ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κουριχάρσκι διερευνώμενα θέματα εἶναι ἐκ τῶν πλέον ζωτικῶν τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς ἀναλύσεως καὶ οἰκονομικῆς πολιτικῆς, τὸ ἀπαιτούμενον ὑπόβαθρον οἰκονομικῶν γνώσεων εἶναι καὶ τοσοῦτον ὕψηλόν, ἴδιαι ἐν Ἑλλάδι, ὥστε εἶναι ζήτημα ἐάν περιορισμένος ἀριθμὸς ειδικῶν δύναται νὰ ἀφομοίωσιν τὴν τεχνικὴν καὶ τὰ συμπεράσματα τῶν ἐν λόγω ἐργασιῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ ἡ τελευταία αὕτη ἐργασία τοῦ γνωστοῦ Ἀμερικανοῦ καθηγητοῦ διακρίνεται διά τὴν συντομίαν καὶ σαφήνειάν της, τὴν ἐνημερότητα ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐξελίξεων καὶ τὴν πρωτοτυπίαν τῆς σκέψεως τοῦ συγγραφέως.

N. Π. Κ.

Mason Will E. : Classification of the Monetary Standard. "Έκδοσις The Pennsylvania State University Press, σελ. 253, τόμος 1, 1963.

Πρόκειται περὶ ἔργου κριτικῆς καὶ ἀναλύσεως τοῦ νομισματικοῦ κανόνος. Εἰς τὰ δύο πρῶτα κεφάλαια τοῦ ἔργου ἀναλύεται ἡ ὕφισταμένη κατάστασις καὶ ὑποστηρίζεται ἡ ἀποψις ὅτι ἡ βασικὴ περὶ τοῦ νομισματικοῦ κανόνος ἔννοια δὲν ὕφίσταται πλέον λόγω τῶν μεταβολῶν εἰς τὰ πιστωτικὰ μέσα καὶ τὴν ἐξέλιξιν εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀξίας. Ἡ σχετικὴ ἐπιχειρηματολογία ἀναπτύσσεται εἰς τρία ἐπόμενα κεφάλαια, ἐνῶ εἰς τὸ ἔκτον κεφάλαιον περιέχονται αἱ προτάσεις τοῦ συγγραφέως, ὁ ὅποιος παραδέχεται τὸν νομισματικὸν κανόνα ὡς τὸ κριτήριον, ἢ referend τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς καὶ ἐξηγεῖ τὰς συνεπειὰς μιᾶς τοιαύτης ἐκλογῆς.

M Γ.

John von Neuman, Oskar Morgenstern : Theory of Games and Economic Behavior (Princeton University Press, 1944, 2nd ed. 1947, 3d ed. 1963) XVIII, 641 σελ.

Εἶναι τὸ πρῶτο καὶ βασικὸ ἔργο γιὰ τὴν θεωρίαν τῶν παιγνίων. Ἡ τρίτη ἐκδοσὴ τοῦ διαφέρει ἀπὸ τὴν δεύτερη, τοῦ 1947, μόνο ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἔχουν διορθωθῆ τὰ τυπογραφικὰ λάθη ποὺ ἀνακαλύφθηκαν ἐν τῷ μεταξύ. Ὁ νέος πρόλογος ἀναφέρεται ἐπὶ τὴν συνεχῶς αὐξανόμενη βιβλιογραφία τῆς θεωρίας παιγνίων καὶ σὲ μερικὲς νεώτερες ἐξελίξεις της. Μεταξὺ αὐτῶν οἱ συγγραφεῖς ἀναφέρουν τὰ παίγνια χωρὶς συν-θέσεως ἐργασιῶν. Τελικὰ ἀναφέρεται μιὰ ἐξέλιξις τῆς θεωρίας τῆς χρησιμότητος.

K. Μενεξιάδης

G. Warren Nutter : The Growth of Industrial Production in the Soviet Union (Princeton University Press, σελ. 733, δολλάρια 15, 1962.

Ὁ δγκώδης αὐτός τόμος εἶναι καρπὸς ἐντατικῆς ἐργασίας μερικῶν ἐτῶν ὑπὸ τὴν ἀγίδα τοῦ Ἐθνικοῦ Γραφείου Οἰκονομικῆς Ἐρεῦνης. Τὸ κείμενον καταλαμβάνει

μόνον 292 σελίδας, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖται ἀπὸ παντοειδεῖς πληροφορίας καὶ ἐκτεταμένην βιβλιογραφίαν. Ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ ἔργου ἔγκειται εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ μὲ μεγάλην κρίσιν προικισμένος συγγραφεὺς δύναται νὰ ἐλέγῃ τοὺς ὑπολογισμοὺς καὶ εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του πολυπληθεῖς στατιστικὰς συγκεντρωθεῖσας ἀπὸ πολλὰ σοβιετικὰ δημοσιεύματα.

Ὁ κ. Νάττερ καὶ οἱ συνεργάται του ἐχρησιμοποίησαν τοὺς ἀριθμοὺς μὲ ἐπιδεξιότητα καὶ προσοχὴν καὶ οἱ ἀναφερόμενοι δείκται ἀντικατοπτρίζουν πιστῶς τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν των. Καλύπτουν λεπτομερῶς τὴν περίοδον 1933 - 1955 καθὼς καὶ τὰ ἔτη 1955 - 1958. Δεικνύουν δὲ ρυθμὸν ἀναπτύξεως κατὰ πολὺ χαμηλότερον τοῦ ἐπισήμως ἀναφερομένου, ὅπως καὶ τοῦ ἀναφερομένου ὑπὸ ἄλλων Δυτικῶν ἔρευνητῶν.

Τὰ περὶ Ε.Σ.Σ.Δ. δημοσιευόμενα πάσχουν ἀπὸ κενὰ καὶ ἔλλειψιν ἀκρίβειας. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ποιοτικῶν μεταβολῶν, ὁ κ. Νάττερ φαίνεται ὑπερβολικὰ ἐκλεκτικός. "Ἐνας σοβιετικὸς παρετήρησεν ὅτι, ἐνῶ οὗτος διορθῶ εἰ πρὸς τὰ κάτω τὰς σχετικὰς μὲ τὰ ὑφάσματα στατιστικὰς, παραλείπει νὰ προβῇ εἰς πρὸς τὰ ἄνω διορθώσεις εἰς ἐκείνας τοῦ ἀνωτέρας ποιότητος χάλυβος. Ἐξ ἄλλου, ὑπολογίζει ὀκταπλασιασμὸν τῆς καταναλώσεως ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας κατὰ τὴν περίοδον 1913 - 1955, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἠυξήθη μὲν ἕξ φορές, ἐνῶ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον, ἡ κατανάλωσις ἐνεργείας μὲν ὑπερεδιπλασιάσθη, ἡ δὲ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἠυξήθη κατὰ 4,7 φορές. "Ἄν καὶ δὲν ὑπάρχη εἰδικὸς λόγος διὰ νὰ ἀναμένεται μία τὸσον ἀνάλογος σχέσις μεταξὺ ἐνεργείας καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς, μία τὸσον μεγάλη διαφορά δὲν φαίνεται πιστευτὴ, πολὺ περισσότερον πού οἱ ῥώσοι διέθεσαν ὑψηλὸν ποσοστὸν τῆς παραγωγῆς ἐνεργείας διὰ τὴν βιομηχανίαν. Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια μετρεῖται ἐδῶ εἰς θερμικὰς μονάδας καὶ ὅτι ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας οἱ ἀριθμοὶ δεικνύουν πολὺ μεγαλύτεραν αὐξήσιν τῆς σοβιετικῆς παραγωγῆς.

"Ἄν καὶ πολλὰ ἀπὸ τὰς συγκρίσεις τοῦ κ. Νάττερ μὲ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ἔχουν μεγάλην ἀξίαν, τὸ ἴδιον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λεχθῇ κατὰ τοὺς σοβιετικούς καὶ διὰ τὰς καθυστερήσεις. Ὁ συγγραφεὺς ἐπιδίδκει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὴν περίοδον 1933 - 1955, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνῶσις ὀπισθοδρόμησε. Κατὰ τὸ 1913, ἡ Ῥωσία ὑπελείπετο ἔναντι τῆς Ἀμερικῆς κατὰ 25 ἔτη καὶ κατὰ τὸ 1955 κατὰ 35 ἔτη. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο στηρίζεται εἰς ἀκριβῆ μαθηματικὸν ὑπολογισμὸν, ἀλλ' ἀμφιβόλου χρησιμότητος.

Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ κ. Νάττερ πιστεύει ὅτι ἡ περίοδος 1938 - 1955 εἶναι κατάλληλος διὰ τὴν ἀνάλυσιν μακροπροθέσμου πορείας καὶ πρὸς σύγκρισιν τῶν ρυθμῶν ἀναπτύξεως μὲ τοὺς ἀμερικανούς. Διὰ τὴν Ε.Σ.Σ.Δ., ἡ περίοδος περιλαμβάνει ἕνα καταστρεπτικὸν ἐμφύλιον πόλεμον, τὴν ἀνάρρωσιν, ἄλλων καταστρεπτικῶν πόλεμον καὶ ἄλλην ἀνάρρωσιν. Ὁ κ. Νάττερ ὑπαινίσσεται ὅτι αἱ καταστροφαὶ ἐντείνουσι τὴν ἀνάπτυξιν. Τοῦτο ἐνδέχεται νὰ ἰσχύῃ διὰ πολὺ μεγάλην χρονικὴν κλίμακα, ἀλλ' ἀσφαλῶς μία τοιαύτη ἀντιμετώπισις ὀδηγεῖ εἰς ἐσφαλμένα συμπεράσματα, ἐφ' ὅσον τόσα πολλὰ ἔτη καλυπτόμενα ἀπὸ τὴν μελέτην εἶναι ἔτη ἀνωμαλιῶν. Μία ἀπὸ τὰς ἀνωμαλίας εἶναι ἡ δημογραφικὴ: Ἴσως ἢ κατὰ τὸν δεύτερον πόλεμον καταστροφὴ ἐργοστασίων νὰ ἐνέτεινε τὴν ταχείαν ἀντικατάστασιν των, ἀλλὰ τὰ ἑκατομμύρια τῶν νέων πού ἀπωλέσθησαν εἶναι ὀριστικὰ ἀπώλεια. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ μελέτη φαίνεται νὰ ὑποτιμᾷ τὰ σοβιετικὰ ἐπιτεύγματα, ἀλλὰ πάντως εἶναι ἀξιόλογον ἔργον. Ἐπίσης χρῆσιμὸν διότι διορθώνει τὰς ὑπερβολὰς τῶν ἐπισήμων σοβιετικῶν ἰσχυρισμῶν.

Α. Π. Κ.

Ἔκδοσις τοῦ Ὄργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας
καὶ Ἀναπτύξεως: Les programmes de développement régional rural avec
référence speciale aux zones agricoles critiques et notamment aux régions
montagneuses. Σελ. 345, τιμὴ 14 γαλλικὰ φράγκα.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἀγροτικῶν ζωνῶν ἀποτελεῖ τὴν κλεῖδα δι' ἓνα μεγάλον ἀρι-
θμὸν προβλημάτων, τὰ ὅποια τίθενται εἰς τὸν τομέα τῆς γεωργίας. Δι' αὐτὸ ἡ γεωρ-
γικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. ἀπεφάσισε διὰ πρώτην φοράν τὸ 1963 νὰ περιλάβῃ εἰς
τὸ πρόγραμμα ἐργασίας του τὴν προετοιμασίαν καὶ ἐκτέλεσιν προγραμμάτων ἀνα-
πτύξεως τῶν ἀγροτικῶν περιοχῶν τῶν χωρῶν—μελῶν του. Πρὸς τοῦτο ἐπραγματο-
ποιήθη εἰς τὸ Παρίσι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1963 σύσκεψις 53 εἰδικῶν καὶ σχετικὰ σεμι-
νάρια. Τὰ ἀναπτυχθέντα θέματα ἀνεφέροντο εἰς τὰ ἑξῆς: Τὸ ἀντικείμενον προ-
γραμμάτων ἀναπτύξεως τῶν ἀγροτικῶν ζωνῶν. - Καθορισμὸς καὶ ὁμοιότητες τῶν δει-
γματικῶν ἀναπτύξεως τῶν ἀγροτικῶν ζωνῶν. - Ἀνάπτυξις καὶ ἐκτέλεσις τῶν προγραμμάτων, συμμετοχῇ
νοσηφειῶν περιοχῶν. - Ἀνάπτυξις καὶ ἐκτέλεσις τῶν προγραμμάτων, συμμετοχῇ
τῆς βιομηχανίας, τουρισμοῦ καὶ σχετικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ζωνῶν. -
Ἐκτέλεσις τῶν προγραμμάτων ἀναπτύξεως κ.ἄ., ὡς καὶ εἰδικαὶ μελέται διὰ τὰς
Ἡ.Π.Α., τὴν Γαλλίαν, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Σουηδίαν. Τὰ κείμενα
αὐτὰ περιελήφθησαν εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔκδοσιν συνοδευόμενα ἀπὸ βιβλιογραφίαν καὶ
ἐνδιαφέροντας πίνακας καὶ χάρτας. E P.

O. R. S. A. : Publications in Operation Research, No 5: Progress in Operations
Research, Ἐπιμέλεια Russel L. Ackoff. Ἐκδοσις John Wiley, τόμος 1, σελ.
XII, 506, 1961.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη, πέμπτη στὴ σειρὰ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐταιρείας
Ἐπιχειρησιακῶν Ἐρευνῶν, καλύπτει ἓνα μεγάλο μέρος τῶν πιδ συνθησιμένων μεθο-
δολογιῶν καὶ περιέχει ἐπίσης μερικὰ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα κεφάλαια σχετικὰ μὲ
τὴν φύσιν καὶ τὴς προοπτικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἐπιχειρησιακῶν ἔρευνῶν. Τὸ πρῶτον
εἰσαγωγικὸν κεφάλαιον, γραμμικὸν ἀπὸ τὸν R. Ackoff ἀναλύει τὴν ἔννοιαν, τὸν σκοπὸν
καὶ τὴς μεθόδους τῶν Ἐπιχειρησιακῶν ἔρευνῶν. Ἀκολουθεῖ ἓνα κεφάλαιον γιὰ τὴν
θεωρίαν τῶν ἀποφάσεων ἀπὸ τὸν C. W. Churchman σχετικὸν μὲ τὴν θεωρίαν τῶν ἀπο-
φάσεων, μιὰ ἐπισκόπησιν τῶν μεθόδων ἐλέγχου ἀποθεμάτων ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τῶν
Ἐπιχειρησιακῶν ἔρευνῶν ἀπὸ τὸν F. Hansmann, μιὰ παρουσίασιν τοῦ μαθηματικοῦ
προγραμματισμοῦ ἀπὸ τὸν E. L. Arnoff καὶ τὸν S. S. Sengupta καὶ τοῦ δυναμικοῦ
προγραμματισμοῦ ἀπὸ τὸν S. Dreyfus, ἐξέτασιν τῶν διαδικασιῶν Markov σὲ συσχέ-
τισιν μὲ τὴν θεωρίαν οὐρᾶς ἀπὸ τὸν P. Morse, τῆς θεωρίας ἀντικαταστάσεως ἀπὸ τὸν
B. V. Dean, τῆς θεωρίας καὶ τῶν ἐφαρμογῶν τῆς ἐξομοιώσεως στὴν Ἐπιχειρησιακὴν
ἔρευνα ἀπὸ τὸν G. W. Morgenthaler, τῶν πολεμικῶν παιγνίων ἀπὸ τὸν C. J. Tho-
mas. Τὸ τελευταῖον κεφάλαιον γραμμικὸν ἀπὸ τοῦ J. F. Magee καὶ M. Ernst ἐξετάζει
τὴν μέχρι σήμερον πρόοδον τῶν Ἐπιχειρησιακῶν ἔρευνῶν καὶ τὴς προοπτικῆς μελλοντι-
κῆς ἀναπτύξεώς τους. Τὸ ὅτι κάθε κεφάλαιον γράφτηκε ἀπὸ ἐπιστήμονες γνωστοῦς
γιὰ τὴς ἐνέργειάς τους στὸν σχετικὸν τομέα ἀποτελεῖ παράγοντα τοῦ ἐξασφαλίζει τὴν
ὑψηλὴν ποιότητα τοῦ βιβλίου αὐτοῦ. I. N. P.

H. Perrughot: Manet, Perpetua Books, London, 1962.

Ἡ δημοσίευσιν ἔργων ἀναφερομένων εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ
ἰδίως εἰς τὴν τέχνην, ἔχει ἀποτελέσματα κατὰ πολὺ ὑπερακοντίζοντα τοὺς σκοποὺς
τῶν συγγραφέων. Οὕτως, ἐνῶ ὁ σκοπὸς τῶν συγγραφέων εἶναι ἡ μελέτη τοῦ καλλιτε-
χνικοῦ λόγου χάριν ἀντικειμένου του, τὸ ἀπώτερον ἀποτέλεσμα αἰσθητικῶν παρομοίων
μελετῶν εἶναι ἡ προβολὴ τῆς καλλιτεχνικῆς δημιουργίας μιᾶς χώρας εἰς τὸ ἐξωτερι-
κὸν καὶ ἡ προσέλκυσις ἐπισκεπτῶν πρὸς αὐτήν, ἔρα δὲ τελικῶς ἡ αὐξήσις τοῦ περι-

ηγητικού πρὸς αὐτὴν ρεύματος. Παρόμοιοι ἔργον εἶναι τὸ παρόν, ὅπερ ἀσχολεῖται μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου Γάλλου ζωγράφου Μανέ. Τὸ ὥραϊον τοῦτο ἔργον περιλαμβάνει πρόλογον καὶ ἀναγνωρίσεις βοήθειαι πρὸς τὸν συγγραφέα, τὰ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ Μανέ εἰς τὸ πρῶτον μέρος, τὴν ὄλην δρᾶσιν του καὶ τὸν κύκλον του εἰς τὰ ἐπόμενα μέρη. Ὡσαύτως εἶναι πλουτισμένον μὲ πολλὰς εἰκόνας, ὧν παρέχεται πλήρης κατάλογος μὲ χρονολογίαν τῶν πινάκων του, ἐκτεταμένην βιβλιογραφίαν καὶ λεπτομερὲς βυρετήριον. Ταῦτα πάντα ὡς καὶ ἡ ὥραία ἐκτύπωσις καὶ ἐμφάνισις καθιστοῦν τὸ βιβλίον ἀξιοζήλευτον ἀπόκτημα.

Σ.Κ.Π.

W. T. B o d g e r s (ed.): «Hugh Gaitskell, 1906 - 1963», Thames & Hudson, σελ. 167, σελλίνια 25. London, 1964.

Ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ Χιού Γκεϊτσκέλ, τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1963, ἐδημιούργησε δυσαναπλήρωτον κενὸν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν διεθνή πολιτικὸν στίβον. Ἐκδήλωσιν γενικῆς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως ἀποτελεῖ τὸ προσφάτως δημοσιευθὲν συμπόσιον διὰ τὸν ἀποθανόντα πολιτικὸν ἡγέτην. Ἐξέχουσαι προσωπικότητες τοῦ πολιτικοῦ, ἐπιστημονικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κόσμου συμβάλλουν διὰ τῆς ἀναλύσεως ὀρισημένης πλευρᾶς τοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς δράσεως τοῦ Γκεϊτσκέλ, ὁ ὁποῖος προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα του καὶ τὰ ἰδεώδη τοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος. Μεταξὺ τῶν ξένων συνεργατῶν εἶναι καὶ ὁ δήμαρχος τοῦ Δ. Βερολίνου, Βίλλυ Μπράντ, καὶ ὁ Ἀμερικανὸς εἰδικὸς Σλέζινγκερ. Τὸ ἀφιέρωμα τοῦτο κοσμεῖται ὑπὸ πολλῶν καὶ λίαν χαρακτηριστικῶν φωτογραφιῶν.

N.K.

H u q u r s R o s e s : Méthodologie et Stratégie de l'Organisation du Travail. Editions Dunod. Paris, 1964.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πρωτοπόρων ἐργασιῶν τοῦ Τέιλορ, ἡ ἐπιστήμη τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας ἐπετέλεσε σημαντικὰς προόδους. Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἀξιόλογος ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ τοῦ Ρόζ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται σήμερον ἓνας ἐκ τῶν σπουδαιότερων ἐμπειρογνομόνων εἰς ἓνα κλάδον συνεχῶς εὐρυνόμενον. Ἡ ὑπὸ κρίσιν ἐργασία του περιλαμβάνει μεθοδολογικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ προβλήματος, ἀποτελουμένην ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τῶν πληροφοριῶν, διαγνώσεως καὶ σχεδίου ὡς καὶ πραγματοποιήσεως τούτου. Ἡ μορφή καὶ ἔκτασις τῆς συσχέτισεως πληροφοριῶν καὶ δράσεως ὑπερβαίνει τὰ στενὰ ὄρια τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα, εὐρίσκουσα τὴν ἐφαρμογὴν τῆς εἰς τὴν στρατηγικὴν, τὴν ἰατρικὴν καὶ ἄλλας ἐπιστήμας. Ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς τονίζει τὰς δυσχερείας ἐκ τῆς μειώσεως τοῦ ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ, συνεπείᾳ ἐφαρμογῆς μεθόδων ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως. Ἐν κατακλείδι, ἐγείρονται προβλήματα ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας εἰτε μεταξὺ τῶν ἐπιστημῶν, εἰτε τῶν τεχνῶν καὶ τῆς τεχνικῆς. Θὰ εἶναι λογικότερον νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ἡ συνεχὴς ἐναλλαγὴ τῶν ποικίλων τεχνικῶν μεθόδων καθιστᾷ τὴν προσπάθειαν ὀρθολογιστικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας μίαν σειρὰν κανόνων ἀντιμετωπίσεως τοῦ ὄλου προβλήματος, παρὰ ἐπιστήμην μὲ σταθεροὺς κανόνας.

N.Π.Κ.

P. N. R o s e n s t e i n - R o d a n (ed.): Capital Formation and Economic Development. Studies in the Economic Development of India. G. Allen & Unwin Ltd. Σελ. 164, τιμὴ 30 σελλίνια. London, 1964.

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχηματισμὸς κεφαλαίου καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις» ἐξεδόθησαν, ἐπιμελείᾳ τοῦ γνωστοῦ εἰδικοῦ εἰς τὰ προβλήματα οἰκονομικῆς ἀναπτύ-

μηχανισμού των επιτυγχανομένη Ισορροπία, μετά ταύτα δὲ ἡ στατική καὶ δυναμική προσέγγις. Ἡ ἔκθεσις τοῦ θέματος εἶναι συγχρονισμένη καὶ ρωμαλέα. Χρησιμοποιούνται πολλά διαγράμματα καὶ πολλά ἀνώτερα μαθηματικά. Συνεχῆς ἔμφασις ἀποδίδεται εἰς τὰς προσδοκίας καὶ τὰ σχέδια. Ἡ παρούσα ἔκδοσις προσθέτει εἰς τὴν προηγουμένη μίαν στοιχειώδη εἰσαγωγὴν εἰς τὸν γραμμικὸν (μαθηματικὸν) προγραμματισμὸν καὶ μίαν εὐρείαν πραγματεύσειν τῆς περί παραγωγῆς θεωρίας. Ἡ δυναμικὴ ἀνάλυσις καταλαμβάνει οὐσιώδες μέρος εἰς τὴν ὄλην ἀνάπτυξιν τῶν ἀντιλήψεων τοῦ γνωστοτάτου οικονομολόγου.

Σ.Κ.Π.

Michel Spilman: Application pratique de la recherche operationnelle à l'exploitation des entreprises. Ἐκδοσις Eyrolles, σελ. 216. Paris, 1960.

Παρουσιάζει τὶς ἀρχὲς τῶν Ε.Ε., περιγράφει τὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξή τους καὶ δίνει παραδείγματα τῶν ἐφαρμογῶν τους κυρίως στὴν ὑφαντουργικὴ βιομηχανία καθὼς καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη: τὸ πρῶτο ἐξετάζει τὴν Ε.Ε. ἀπὸ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἀποψη, περιγράφει τὶς συνθήκες ὑπὸ τὶς ὁποῖες μπορεῖ νὰ γίνῃ Ε.Ε., ἀναλύει τοὺς παράγοντες πού τὴν ἐπηρεάζουν καὶ τέλος ἀξιολογεῖ τὰ ἀποτελέσματα πού μπορεῖ νὰ ληφθοῦν καὶ τὴν προσαρμογὴ τῆς Ε.Ε. σὲ δυναμικὲς συνθήκες. Τονίζει ὅτι ἡ Ε.Ε. σὰν σύνολο ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἀποτελεῖ ἕνα τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι καὶ μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ στὴ μεγίστη ἀνάπτυξη ὄλων τῶν μορφῶν ἐρεύνης, στὴν αὐξηση τῆς πιθανότητος λήψεως ἐπιτυχῶν ἀποφάσεων καὶ στὴ διατήρηση συνεχοῦς προόδου σὲ μιὰ ἐπιχείρησι. Τὸ δεύτερο μέρος περιγράφει σύντομα τὴν ἀνάπτυξη τῶν Ε.Ε. κατὰ τὸν πόλεμο στὴν Ἀγγλία καὶ στὶς Η.Π.Α. Ἐξετάζει μερικὰ θέματα τῶν Ε.Ε. ὅπως τὸν σκοπὸ τους, τὶς μαθηματικὲς καὶ γραφικὲς μεθόδους των, τὶς τεχνικὲς ἀπαιτήσεις των καὶ τοὺς περιορισμοὺς των. Τονίζει ὅτι οἱ Ε.Ε. μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν σὲ ὄλους τοὺς τομεῖς δραστηριοτήτων. Τέλος, στὸ τρίτο μέρος παρουσιάζει παραδείγματα ἐφαρμογῶν τῶν Ε.Ε. σὲ διαφόρους βιομηχανικοὺς τομεῖς καὶ κυρίως στὴν ὑφαντουργικὴ βιομηχανία.

I.N.P.

Thomas Wilson: Planning and Growth, (Mackmillan, σελ. 222).

Μολονότι τὸ βιβλίον αὐτὸ εἶναι ἀνατύπωση παλαιῶν ἀρθρῶν καὶ διαλέξεων, ἐν τούτοις, ἀποτελεῖ ἕνα βιβλίον μὲ ἐξαιρετικὴ συνάφεια. Γενικὰ ἀποτελεῖ ἕνα δοκίμιο στὴν Πολιτικὴ Οἰκονομία τοῦ παλαιοῦ τύπου. Θεωρεῖα γιὰ τὸν ἀνείδικετον, λεπτὴ πειθῶ, συχνὴ ἀναφορὰ σὲ ἐμπειρικὰ γεγονότα καὶ ἔλλειξη ὑψηλῆς στατιστικῆς ἀνάλυσης. Ἀλλὰ ἐνῶ τὸ ὕφος εἶναι παλιό, τὸ μήνυμα εἶναι πολὺ σύγχρονον, ἀφοῦ στὸ βιβλίον παρουσιάζονται θέματα ὅπως ὁ γαλλικὸς τύπος προγραμματισμοῦ, τὸ κίνητρο τοῦ κέρδους σὰν βασικὸ ἐργαλεῖο στὴν ἀποκέντρωση τῶν ἀποφάσεων, ὁ περιφερειακὸς προγραμματισμὸς, ἡ πολιτικὴ εἰσοδημάτων καὶ ἡ ἀμυνα. Τὸ κακὸ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου εἶναι ὅτι γίνεται βαρετὸ γι' αὐτοὺς πού συμφωνοῦν μὲ τὸ συγγραφέα. Αὐτοὶ πού πρέπει νὰ τὸ διαβάσουν εἶναι ἐκεῖνοι πού συγχίζουν τοὺς διάφορους τύπους προγραμματισμοῦ ἢ ἐκεῖνοι πού, χωρὶς κρίση, ἀποδέχονται τὴν οικονομικὴ ἀνάπτυξη σὰν τὸν μόνο στόχο τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς. Γι' αὐτοὺς ἀποτελοῦν ἐξαιρετικὰ ἀναγνώσματα τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου πού ἀναφέρονται στὴ σύγκριση μεταξὺ τῶν οικονομικῶν προβλημάτων τῆς εἰρηνικῆς καὶ τῆς πολεμικῆς περιόδου καὶ στὴν ἀνάλυση τῶν δυσκολιῶν τοῦ λεπτομερειακοῦ κεντρικοῦ προγραμματισμοῦ. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὸ κεφάλαιον πού ἀναφέρεται στὰ προβλήματα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ἀνάπτυξης, στὸ ὁποῖο τονίζεται ἡ ζωτικὴ σημασία τῆς διατήρησης ἑνὸς διεθνοῦς συναγωνιστικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν. Σ' ἄλλο σημεῖο, ὁ συγγραφεὺς τονίζει ὅτι ὁ γαλλικὸς τύπος προγραμματισμοῦ ἐνθαρρύνει τὴν ἐφαρμογὴ μονοπωλιστικοῦ τύπου πολιτικῆς τιμῶν. Ἀλλὰ κ' αὐτὸ τὸ σημεῖο εἶχε τονισθῆ πρὶν γραφῆ τὸ βιβλίον καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ καθηγητοῦ Wilson περιορίζεται στὸ ὅτι παρουσίασε ὄλα αὐτὰ τὰ σημεῖα στὸ ἴδιον βιβλίον.

«Economist»